

OBSAH

Mapka 1: Začlenění Vysokomýtska do komplexu svč. nářečí podle hlavních izoglos	9
Mapka 2: Bývalý okres Vysoké Mýto podle stavu z roku 1951 s vyznačenými lokalitami, v nichž probíhal výzkum	10
PŘEDMLUVA	11
ÚVOD	13
I. Všeobecná charakteristika práce	13
II. Zkoumaná oblast	14
Kulturnězeměpisný přehled	14
Nářeční situace	15
Dosavadní odborná literatura	16
III. Dokumentace	17
1. HLÁSKOSLOVÍ	20
1.1 Inventář a charakter hlásek	20
1.2 Využití hlásek se zřetelem k stavu pračeskému – původ, změny	20
1.2.1 Samohlásky	21
Místní <i>i</i> 21, Místní <i>í</i> 21, Místní <i>e</i> 22, Místní <i>é</i> 22, Místní <i>a</i> 22, Místní <i>á</i> 23, Místní <i>o</i> 24, Místní <i>ó</i> 24, Místní <i>u</i> 24, Místní <i>ú</i> 25	
1.2.2 Dvojhlásky	25
Místní <i>ej</i> 25, Místní <i>ou</i> 26	
1.2.3 Změny samohlásek a dvojhlásek	26
Přehláska <i>'a > ě, e a 'á > ie, í</i> 26, Přehláska <i>'u > i a 'ú > í</i> 27, Úžení <i>é > í</i> 27, Změna <i>ó > ú</i> 27, Diftongizace <i>ú > ou</i> 28, Diftongizace <i>ý > ej</i> 28, Diftongizace <i>í > ej</i> 28, Změna tautosylabického <i>aj > ej</i> 29	
1.2.4 Souhlásky	29
Místní <i>p</i> 29, Místní <i>b</i> 30, Místní <i>m</i> 30, Místní <i>f</i> 31, Místní <i>v</i> 31, Místní <i>t</i> 32, Místní <i>d</i> 32, Místní <i>n</i> 32, Místní <i>c</i> 33, Místní <i>č</i> 33, Místní <i>s</i> 34, Místní <i>z</i> 34, Místní <i>š</i> 34, Místní <i>ž</i> 35, Místní <i>l</i> 35, Místní <i>r</i> 36, Místní <i>ř</i> 36, Místní <i>ř'</i> 36, Místní <i>d'</i> 37, Místní <i>ň</i> 37, Místní <i>j</i> 38, Místní <i>k</i> 38, Místní <i>g</i> 39, Místní <i>ch</i> 39, Místní <i>h</i> 40	
1.2.5 Změny souhlásek	40
Změna <i>w > v</i> 40, Změna <i>v > b</i> 42, Reflexy tvrdého <i>l</i> 42	
1.3 Kombinační jevy hláskové	42
1.3.1 Skupení <i>K + V, V + K, V + V</i>	43
Přímý (volný) přechod 43, Ráz 43, Hlázky protetické a hiátové 44, Místní <i>j</i> 44, Místní <i>v</i> 44, Místní <i>h</i> 45, Spojení <i>p, b, f, v + ě a m + ě</i> 45, Sonorita 45	

1.3.2 Skupení K + K	46
Spodoba znělosti 46, Změny v místě artikulace 46, Změny ve způsobu artikulace 48,	
Další ojedinělé změny 49, Splývání (míšení) souhlásek 50, Zánik (zjednodušování) hlásek 51,	
Vznik – přísouvání a vsouvání hlásek 52	
1.3.3 Palatalizace a depalatalizace	53
Hlásky <i>t, d, n</i> 53, Hlásky <i>s, z, š, ž, c, č</i> 53, Hlásky <i>p, b, m, v</i> 54, Hlávka <i>r</i> 54	
1.3.4 Změny v charakteru slabiky – v slabičném skladu slova	55
Slabičné konsonanty 55, Tzv. pobočné slabiky 55, Zvláštnosti v epentezi vokálů	
do souhláskových skupin 56, Změny jednotlivých hláskových skupin 56, Synizeze 57	
1.4 Změny haplologické	57
Zánik jednotlivých hlásek	
Zánik hláskových skupin	
1.5 Změny spontánní	58
Metateze	
Asimilace	
Disimilace	
Disimilační zánik hlásek	
1.6 Jevy afektivní	59
Prvky fyziologicko-artikulační	
Hláskové změny jako hotové produkty afektu	
Záměrná obměna slov	
1.7 Změny psychologické	60
Analogie	
Zvratná analogie	
Kontaminace	
Mylná etymologie	
2. KVANTITA	62
2.1 Všeobecná charakteristika místních délkových poměrů	62
2.2 Kvantita v základech a tvarech neodvozených slov	64
Substantiva	
Zájmena	
Číslovky	
Adverbia	
Slovesa	
2.3 Kvantita v odvozených, popř. složených slovech	66
Diference v základech	
Diference v afixech	
2.4 Novější fonetické tendence	68
Krácení <i>í</i> a <i>ú</i>	
Dloužení <i>e</i> a <i>o</i>	
3. TVAROSLOVÍ	70
3.1 Vlastní jména	70
3.1.1 Osobní jména	70
Nominativ ve funkci vokativní 70, Příjmení ve funkci adnominální 71,	
Označení rodiny jako celku 72	
3.1.2 Toponyma	73
3.2 Podstatná jména	75
3.2.1 Substantiva mužská	75

Vzor pán 75, Vzor hrad 78, Vzor muž 80, Vzor stroj 81, Vzor předseda 83, Vzor soudce 84, Vzor Jiří 85	
3.2.2 Substantiva ženská	85
Vzor žena 85, Vzor nůše 86, Vzor píseň 87, Vzor kost 88, Vzor paní 89	
3.2.3 Substantiva střední	89
Vzor město 89, Vzor moře 90, Vzor kuře 91, Vzor znamení 91	
3.3 Přídavná jména	92
3.3.1 Tvary složené – základní paradigma	92
Vzor mladý 92, Vzor jarní 93	
3.3.2 Tvary jmenné	93
3.3.3 Flexe přídavných jmen přivlastňovacích	94
Vzor sousedův 94	
3.4 Stupňování adjektiv a adverbii	95
3.5 Zájmena	96
3.5.1 Flexe adjektivní – zájmena rodová	96
3.5.2 Flexe zájmenná	97
3.5.3 Zájmena bezrodá	99
3.6 Číslovky	101
3.7 Slovesa	102
3.7.1 Celkový přehled	102
Diference v morfologické charakteristice 102, Diference ve využití a významu jednotlivých tvarů 103	
3.7.2 Slovesa tematická	104
Třída první 104, Vzory nese a bere 104, Vzory peče, umře a maže 105 Třída druhá 106, Vzory tiskne a mine 106, Vzory začne, zajme 107 Třída třetí 108, Vzor kryje 108, Vzor kupuje 109 Třída čtvrtá 109, Vzory sází, trpí a prosí 109 Třída pátá 110, Vzor dělá 110	
3.7.3 Slovesa atematická	111
4. POZNÁMKY KE SKLADBĚ	113
5. POZNÁMKY K TVOŘENÍ SLOV	118
5.1 Sufixy -ák, -ina, -(ň)isko	118
5.2 Rozdíly ve využití přípon	122
5.3 Tendence ke kondenzaci	124
5.4 Rozdíly v rodovém zařazení	125
5.5 Tvoření jmen vlastních, rodinných a obyvatelských	126
5.6 Z tvoření přídavných jmen	128
5.7 Z tvoření příslovcí	128
5.8 Rozdíly ve využití prefixů	129
6. KAPITOLA O SLOVNÍKU	130
6.1 Celková povaha zkoumané slovní zásoby	130
6.2 Místní situace – vnitřní členitost	132
6.3 K zvláštnostem vývojového procesu	136
DIFERENČNÍ SLOVNÍČEK	140

ZÁVĚR 154

UKÁZKY Z NÁŘEČÍ 157

I. Úvodní poznámka 157

II. Ukázky 158

1. Bělá, Jos. Mudroch 158

2. Domoradice, M. Doležalová 161

3. Domoradice, Bl. Haňková 168

4. Domoradice, Jos. Bureš 169

5. Lhota u Chroustovic, Fr. Tesař 172

6. Lhota u Chroustovic, A. Čermáková 174

7. Lhota u Chroustovic, Fr. Sotona 175

8. Plchůvky, A. Miláčková 176

9. Srbce, Fr. Kůžela 181

10. Srbce, L. Stratílek 185

11. Srbce, Fr. Cecha 186

POZNÁMKY 188

SEZNAM LITERATURY 196

SEZNAM NEJUŽÍVANĚJŠÍCH ZKRATEK A ZNAČEK 199